

Nr 528

Av herrar **Huss och Sunne**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 106 till riksdagen angående vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. yrkas bl. a., att riksdagen måtte godkänna de ändrade riktlinjer för modernisering och utbyggnad av de statliga sinnessjukhusen, som föreslagits av statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande och förordats av departementschefen. I denna utbyggnad ingår förutom byggnadsarbeten vid befintliga sinnessjukhus uppförande av fyra eller till en början två nya sinnessjukhus, ett i Gävleborgs och ett i Örebro län. Departementschefen biträder huvuddelen av förslagen rörande byggnadsarbeten vid befintliga sinnessjukhus samt förslaget rörande de båda nya sinnessjukhusen. Det hemställs i propositionen, att principbeslut rörande sistnämnda förslag måtte fattas av riksdagen.

Om behovet av de nya sjukhusen är remissyttrandena samstämmiga, och delade meningar borde knappast råda om att det här gäller en fråga av hög angelägenhetsgrad.

Beträffande förläggningen är man enig om att sjukhuset i Örebro län bör förläggas till Örebro. Däremot går meningarna i hög grad isär i fråga om förläggningen av sjukhuset i Gävleborgs län. Departementschefen har efter noggrant övervägande ansett sig i likhet med länsstyrelsen böra förorda, att sjukhuset förläggas till Bollnäs. Arbetsmarknadsstyrelsen intar en tämligen odeciderad hållning och framhåller, att möjligheterna för kvinnor att erhålla förvärvsarbete är starkt begränsade i såväl Bollnäs som Ljusdalsområdet och järnbruksområdena. Därest sjukhuset av medicinska skäl anses böra förläggas till Gävleområdet, skulle, uttalar styrelsen, det ur allmän lokaliseringsynpunkt vara värdefullt, om lokaliseringen kunde ske till den del av detta område, som i särskilt hög grad är underförsörjd med sysselsättning för kvinnlig arbetskraft, nämligen Sandviken—Forsbacka.

Från medicinsk synpunkt, som även vid jämförelse med arbetskrafts- och kommunikationsfrågor dock ovädersägligen är den viktigaste, är det givetvis nödvändigt, att det nya sjukhuset liksom örebrosjukhuset och redan befintliga sjukhus förläggs på icke alltför stort avstånd från ett centralarett med rikt differentierade konsultationsmöjligheter. Medicinalstyrelsens yttrande i ärendet har, om sådant inforrats, icke redovisats i propo-

sitionen. Emellertid är det känt, att styrelsen i andra sammanhang uttalat sig för förläggning av sinnessjukhus i närheten av centrallasarett.

Samma ståndpunkt intar statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande, som särskilt hänvisat till att ett sinnessjukhus för akut sjuka är i behov av all den medicinska konsult hjälp inom olika discipliner, som ett centrallasarett kan erbjuda utöver normallasarettets möjligheter, varför kommittén förordar, att sjukhuset förlägges till gävleområdet.

Vad länsstyrelsen anfört beträffande eftersläpning i fråga om vatten, avlopp, gatu- och våghållning inom gävleområdet gäller, enligt vad vi erfarit, i lika hög grad om andra föreslagna förläggningsorter. Att staden, såsom länsstyrelsen anför, har andra stora investeringsbehov synes i detta sammanhang sakna betydelse, därför att en förläggning av sjukhuset inom själva staden knappast är aktuell och eftersom nu ifrågavarande investering ändock skall komma till stånd och belasta icke någon kommuns utan statens investeringar.

Med stöd av det anförda och på grund av ovissheten rörande det framtida huvudmannskapet samt med hänsyn till bollnäsลาสarettets ytterst blygsamma tillgång till konsult hjälp anser vi, att det nya sjukhuset bör förläggas i Valbo kommun i nära anslutning till gränsen mot Gävle stad.

Departementschefens förslag rörande byggnadsarbeten vid befintliga sinnessjukhus torde i stort sett icke ge anledning till erinran. Emellertid synes elementära krav på tillfredsställande vatten- och avloppsförhållanden vid sjukhusen icke ha tillgodosetts i två fall. Vid S:ta Gertruds sjukhus i Västervik tages vattnet till vattenledningen f. n. från en i hög grad olämplig sjö med stark bottenvegetation. Även det filtrerade vattnet måste misstänkas vara av tvivelaktig kvalitet, vilket brukar vara en följd av täta filtertvättningar, som här förekommer. Vid av kommittén företagen utredning har det visat sig, att tillfredsställande vatten kan erhållas från två andra sjöar och att ett på detta sätt erhållet vatten trots därmed förenade kostnader ändock blir billigare än om vattenförsörjningen skulle ombesörjas från stadens vattenverk. Vid S:t Jörgens sjukhus i Göteborg är högreservoaren så otät, att risk föreligger för förorening av vattnet genom inträngande dag- eller grundvatten. Därjämte är huvudvattenledningarna i stor utsträckning igenslammade. Slutligen är avloppsförhållandena för de två bostadshusen vid Hovås i sjukhusområdets östra del så miserabla, att hälsovårdsnämnden låtit avstänga vattenklosettorna och hänvisa lägenhetsinnehavarna till avträden utomhus. En avloppsledning bör därför härifrån anordnas till närmaste avloppsledning, framhåller kommittén.

Rörande dessa båda sanitära byggnadsfrågor anför departementschefen, att han dels finner frågan om vidtagande av åtgärder för tillgodoseende av vattenbehovet vid S:ta Gertruds och S:t Jörgens sjukhus böra ytterligare utredas och dels icke är beredd att f. n. tillstyrka framställningen om an-

ordnande av avlopp från de inom S:t Jörgens sjukhusområde belägna bostadshusen vid Hovås.

Då det här är fråga om förhållanden, som innebär risker av både ekonomisk och hälsovårdande natur och därför icke kan uppskjutas, och då tillfredsställande utredningar redan torde föreligga, varför ett uppskjutande endast kan antagas medföra kostnadsstegringar, anser vi, att medel bör anvisas redan till nästa budgetår för ifrågavarande sanitära byggnadsarbeten i enlighet med kommitténs förslag.

Frågan om anordnande av dagsjukhus för sinnessjuka har tilldragit sig ett icke obetydligt intresse. Kommittén anser, att möjligheterna att anordna en dylik vårdform bör undersökas vid S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg och Ulleråkers sjukhus i Uppsala, vilka sjukhus är belägna i städer av sådan storlek, att denna vårdform kan ifrågakomma, och föreslår, att möjligheterna härför undersöks. Remissmyndigheterna tillstyrker att vårdformen prövas. Frågan har av departementschefen överlämnats till mentalsjukvårdsdelegationen för utredning, och vi vill här endast understryka, att ett snabbt igångsättande av försök att pröva vårdformen i fråga med de relativt små anspråk på utrymmen och personal, som det här är fråga om, bör vara ägnat att lätta på den f. n. starkt kännbara bristen på vårdplatser.

Kommittén framhåller, att ett 30-tal barn f. n. vårdas på de statliga sinnessjukhusen under otillfredsställande förhållanden tillsammans med vuxna och ofta grovt psykiskt förändrade patienter, och föreslår inrättande av särskilda vårdplatser för sinnessjuka barn från hela landet, förslagsvis på Ulleråkers sjukhus. Departementschefen upptar emellertid över huvud taget icke denna fråga till diskussion. Vi anser, att riksdagen i skrivelse till Kungl Maj:t bör anhålla, att även frågan om inrättande av särskilda vårdplatser för sinnessjuka barn överlämnas till mentalsjukvårdsdelegationen för utredning.

Med stöd av det anförda hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta

att det nya sinnessjukhuset i Gävleborgs län skall förläggas i Valbo kommun i nära anslutning till gränsen mot Gävle stad,

att anvisa medel för nästa budgetår för tillgodoseende av vattenbehovet vid S:ta Gertruds och S:t Jörgens sjukhus samt för anordnande av avlopp från de inom S:t Jörgens sjukhusområde belägna bostadshusen vid Hovås samt

att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att frågan om inrättande av särskilda vårdplatser för sinnessjuka barn från hela landet på ett sinnessjukhus överlämnas till mentalsjukvårdsdelegationen för utredning.

Stockholm den 4 april 1956

Ragnar Huss

Johan Sunne